

VANDERPOORTEN, Arthur, handelsdirecteur, liberaal politicus (Puurs 17 februari 1884 - Bergen-Belsen 3 april 1945).

Volgde hoger middelbaar onderwijs aan het atheneum te Mechelen, trad daarna in dienst bij een firma in Brussel waarvoor hij handelsdirecteur werd te Lier. Na de Eerste Wereldoorlog was hij in zijn streek een der promotors van de turnbeweging. Van 1923 af maakte hij deel uit van het hoofdbestuur van het Willemsfonds en van het Liberaal Vlaams Verbond. In 1934 werd hij lid van de Raad van Beheer van het Vlaams Economisch Verbond, waarin hij zich tegen de nationalistische tendens verzette. In juni 1936 koos men hem tot provinciaal senator voor de toenmalige liberale partij in het arrondissement Antwerpen. Hij diende spoedig een wetsvoorstel in dat de grondslag zou vormen voor het fonds voor de scholenbouw van de rijksscholen, een voorstel dat op 17 juli 1937 wet werd en dat men beschouwt als een voorloper van het naoorlogse schoolpact. In 1939 werd hij herkozen als provinciaal senator voor het arrondissement Mechelen-Turnhout. In het parlement hield hij zich vooral bezig met het onderwijs, de volksgezondheid en de toepassing van de taalwetten. Hij werd ook lid van het Studiecentrum voor de Hervorming van de Staat.

Op 18 april 1939 nam premier Pierlot hem als minister van Openbare Werken op in zijn katholiek-liberale regering. Bij de hervorming van de coalitie op 5 januari 1940 volgde Vanderpoorten zijn partijgenoot Albert Devèze op als minister van Binnenlandse Zaken. Hij bleef aan de zijde van koning Leopold III tot de capitulatie in mei 1940. Toen volgde hij de andere ministers naar Zuid-Frankrijk. Daar vestigde hij zich te Grenoble, terwyl zijn vrouw en drie kinderen in België verbleven, en studeerde er aan de universiteit twee jaren filosofie en rechten. Een paar maanden na de bezetting van Zuid-Frankrijk door de Duitsers werd hij gearresteerd o.m. omdat hij Belgen had geholpen via Frankrijk en Spanje naar Engeland te vluchten. Hij verbleef in verscheidene Duitse kampen en stierf in dat van Bergen-Belsen, enkele weken voor het eind van de oorlog, aan tyfus.

Vanderpoorten was een humanist, onkerkelijk maar met een onmiskenbaar religieus gevoel, een onbaatzuchtig man, steeds pleitend voor verdraagzaamheid en tegen dictatuur, zowel van links als van rechts. In het Liberaal Vlaams Verbond, waarvan hij (na Julius Hoste jr.) de tweede vertegenwoordiger was die in een regering werd opgenomen, wilde hij de democratische, sociaal-voortstrevende lijn doortrekken. Ook in zijn werk voor het Willersfonds en in zijn geschriften toonde hij zijn voortdurende zorg voor de culturele opgang van zijn volk. Onderwijs en lichamelijke opvoeding moesten meehelpen om een internationaal gerichte democratische geest te bevorderen.

De Vlaamse ontvoogding zag hij zeker niet in nationalistische zin, maar binnen het kader van de Belgische staat.

In verscheidene brochures, uitgegeven door het Liberaal Vlaams Verbond, heeft hij zijn ideeën geformuleerd. In *Herziening van Waarden - Neo-Liberalisme* (1938) stelt hij vast „dat èn de mystiek van het „laisser faire, laisser passer” in haar absolute betekenis, in haar absolute vorm, in haar absolute verwezenlijking, een overwonnen standpunt is, evenals het historisch materialisme van Marx tot de wetenschappelijke ketterijen behoort”. In *Het zomert in Vlaanderen* (1937) gaat hij na waarom de Vlaming nog lijdt aan een minderwaardigheidscomplex, stelt hij de achteruitstelling aan de kaak en eist hij „Vlaamschvoelenden aan de leiding in Vlaanderen”. Hij zegt : „Wij willen eens en vooral dit verderfelijk postulaat uit de weg ruimen, dat de Fransche taal het cement van de Belgische eenheid zou zijn en dat de Franstalige minderheden in Vlaanderen de dragers en de bezorgers van dit cement zouden wezen. Dat is een monsterachtige ketterij; en als België slechts kan voortbestaan in die voorwaarden, dan mogen ze voor mijn part dat België zelf opruimen. Maar België gaat niet dood, omdat Vlaanderen zijn rechten krijgt, want België staat nu sterker dan ooit, nationaal en internationaal gezien”. Hij be- toogt dat politieke scheiding van Vlaanderen en Wallonië „absoluut vermeden en bevochten” moet worden : „België is door de geschiedenis geworden een eenheidsstaat, een economische, een politieke, een diplomatieke noodzakelijkheid”. Hij pleit voor culturele autonomie, „te beginnen met het Ministerie van Openbaar Onderwijs, vooral in de afdeling Kunst en Wetenschap”, en voegt eraan toe : „Wij willen ons Vlaamsch-zijn een vasten grondslag geven, zonder daarom sociale, economische, politieke of filosofische dierbare waarden te offeren. Een ultramontaansch of een Hitleriaansch Vlaamsch Vlaanderen schrikt ons evenzeer af als een franskiljonsch België”. Vlaamsgezindheid was voor hem een waarde die gelijk stond met de vrijzinnigheid en met de volksgezondheid.

WERKEN : *Hoe zie ik de oplossing van het Vlaamsche vraagstuk?*, in *De Vlaamsche Gids* (1931, p. 98-108); - *De hervorming van den Staat*, in *De Vlaamsche Gids* (1936, p. 337-356); - *Het zomert in Vlaanderen. De stand van de liberale Vlaamsche beweging*, in *De Vlaamsche Gids* (1937, p. 547-555; ook afzonderlijk uitgegeven door het Liberaal Vlaams Verbond, 1937); - *Herziening van Waarden. Neo-liberalisme*, in *De Vlaamsche Gids* (maart 1938, p. 241-251).

LITERATUUR : H. Vanderpoorten, *Herinneringen aan mijn vader*, in *De Vlaamsche Gids* (1946, p. 262-264); - V. Sabbe, *Arthur Vanderpoorten*, in *De Vlaamsche Gids* (1951, p. 455-457); - K. Jonckheere, *Lierse profielen. Arthur Vanderpoorten*, in *'t Land van Ryen* (1965); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914-1939*, IV (1969).

GASTON DURNEZ